

Praktijkprikkel 2023-16

Praktijkprikkel Therapeutische substitutie escitalopram

Deze Praktijkprikkel is met name interessant voor apothekers en zorgprofessionals die medicatie toedienen

Is een geneesmiddel niet leverbaar, niet beschikbaar in het assortiment van het ziekenhuis of ervaart de patiënt bijwerkingen of onvoldoende effect? Dan kan therapeutische substitutie nodig zijn. De volgende melding is een goed voorbeeld van wat er mis kan gaan bij therapeutische substitutie.

Melding

Een 72-jarige patiënt slikt eenmaal daags één tablet escitalopram 20 mg. Tijdens zijn ziekenhuisopname vanwege een chirurgische ingreep wordt escitalopram 20 mg vervangen door citalopram 40 mg. Aan de hand van de toedienlijst deelt de verpleegkundige de 40 mg citalopram uit zonder de patiënt goed te informeren over de substitutie. De patiënt neemt de eerste dagen van zijn ziekenhuisopname een halve tablet citalopram 40 mg in.

Analyse

Escitalopram en citalopram zijn antidepressiva uit de categorie SSRI's. Citalopram is een racemisch mengsel van gelijke hoeveelheden van twee chemische verbindingen die elkaars spiegelbeeld zijn (een S-variant en een R-variant). Alleen de S-variant werkt antidepressief. Escitalopram bevat alleen de S-variant. Vandaar de naam 'es-citalopram'. Citalopram werkt per mg duidelijk minder sterk dan escitalopram. Omdat de verpleegkundige de patiënt niet (goed) voorlichtte over deze substitutie nam de patiënt niet de volledige dosis in.

Aanbevelingen

Voor de ziekenhuisapotheker

- Beperk therapeutische substitutie gedurende ziekenhuisopname, tenzij noodzakelijk door bijwerkingen, onvoldoende effect of leveringsproblemen.
- Informeer de verpleegkundige via de (elektronische) toedienlijst welk geneesmiddel (in welke dosering) naar welk ander geneesmiddel (en in welke dosering) is gesubstitueerd.

Voor de openbaar apotheker

- Beperk therapeutische substitutie, tenzij noodzakelijk door bijwerkingen, onvoldoende effect of leveringsproblemen.
- Geef voorlichting aan de patiënt over de therapeutische substitutie bij de eerste uitgifte.
- Toets of de boodschap is overgekomen door de patiënt in eigen woorden te laten vertellen hoe het gebruik gaat veranderen en door open vragen te stellen.
- Bied de patiënt indien nodig extra begeleiding bij substitutie naar een ander geneesmiddel.

Voor de zorgprofessional die medicatie toedient

- Informeer de patiënt welk geneesmiddel (en in welke dosering) is omgezet naar welk ander geneesmiddel (en in welke dosering).

- *Generieke geneesmiddelsubstitutie* is het onderling vervangen van geneesmiddelen met dezelfde werkzame stof, dezelfde sterkte en dezelfde farmaceutische vorm, bijvoorbeeld Seroxat vervangen door paroxetine.
- *Therapeutische substitutie* is vervanging door een geneesmiddel met een andere werkzame stof maar met een gelijksoortig werkingsmechanisme en gelijksoortige indicaties. In de praktijk betekent dit werkzame stoffen uit eenzelfde geneesmiddelklasse, bijvoorbeeld SSRI escitalopram vervangen door paroxetine.

Wist je dat?

Je op [de website](#) een compleet overzicht van alle Praktijkprikkel(s) kan vinden. Ben je op zoek naar een Praktijkprikkel over een specifiek onderwerp? Vul bij 'Zoek op onderwerp' je zoekterm in en vind zo de bijbehorende Praktijkprikkel(s).

Zelf deze Praktijkprikkel ontvangen?

Is deze Praktijkprikkel doorgestuurd en wil je deze ook ontvangen? Meld je dan aan op onze [website](#).

Medicatie-incidenten melden?

Wil je een medicatie-incident melden, dan kan dat via onze [website](#).

Meer weten over het IVM?

Informatie over e-learnings, nascholingen, FTO-werkmateriaal, nieuwe geneesmiddelen en ander belangrijk nieuws over medicatieveiligheid? Schrijf je dan in voor onze [nieuwsbrief](#).